

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

**КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО, ЦИВІЛЬНОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО
ПРАВА І ПРОЦЕСУ**

**СИЛАБУС
навчального курсу «Адміністративне судочинство»
спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»
форма навчання: денна**

Кредити та кількість годин: 4 кредити ECTS; години: 16 лекційних, 8 практичних, 16 семінарських та 80 самостійна робота.

Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Адміністративне судочинство» є вибірковою.

Програма вивчення курсу «Адміністративне судочинство» складена кафедрою адміністративного, цивільного та господарського права і процесу Академії Державної пенітенціарної служби відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців на другому (магістерському) рівні вищої освіти з галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» за кошти державного бюджету, або фізичних, юридичних осіб для денної та заочної форми навчання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є норми які регулюють суспільні відносини, що складаються у сфері застосування адміністративними судами законодавства та інших джерел адміністративного процесуального права України, оволодіння достатнім рівнем правової культури і правосвідомості для забезпечення прав, свобод та інтересів суб'єктів правовідносин у сфері адміністративного судочинства.

До предмету курсу входять такі основні елементи: опанування певного інструментарію адміністративного судочинства; вивчення сутності, форм та методів адміністративного судочинства; проблем адміністративного судочинства в державному управлінні.

Мета курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство» є комплексна підготовка слухачів з метою формування і розвитку їх професійної компетенції у сфері адміністративного судочинства, спрямована на отримання необхідного обсягу теоретичних правових знань, набуття практичних навиків правозастосування, складення процесуальних документів, ознайомлення слухачів з теоретичними положеннями та практикою застосування адміністративними судами законодавства та інших джерел адміністративного процесуального права України, оволодіння достатнім рівнем правової культури і правосвідомості для забезпечення прав, свобод та інтересів суб'єктів правовідносин у сфері адміністративного судочинства.

Організація навчання

Тематичний план

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
Розділ 1. Загальні положення адміністративного судочинства.						
1	Поняття і завдання адміністративного судочинства в Україні	14	2	2		10
2	Принципи адміністративного судочинства	16	2	2		12
Розділ 2. Система адміністративних судів та учасники.						
3	Система адміністративних судів. Адміністративна юрисдикція. Підсудність адміністративних справ	14	2	2		10
4	Учасники адміністративного	16	2	2		12

	процесу					
Розділ 3. Доказування та адміністративний позов.						
5	Докази і доказування в адміністративному процесі	14	2	2	2	8
6	Адміністративний позов: вимоги до форми та змісту	16	2	2	2	10
Розділ 4. Судовий розгляд та судові рішення.						
7	Судовий розгляд адміністративної справи	14	2	2	2	8
8	Судові рішення та порядок їх оскарження в адміністративних справах. Особливості апеляційного і касаційного оскарження	16	2	2	2	10
Всього годин за курсом		120	16	16	8	80

Завдання до семінарів та практичних занять

Семінарські заняття

Готуючись до семінарського заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

Плани семінарських занять

ТЕМА 1. Поняття і завдання адміністративного судочинства в Україні

1. Поняття, предмет, метод і система адміністративного судочинства.
2. Джерела адміністративного судочинства.
3. Завдання адміністративного судочинства.
4. Співвідношення адміністративного процесу з іншими видами судового процесу.
5. Відмінність адміністративного судочинства від цивільного і господарського судочинства.

Література: основна № 1, 2, 4, 10-14; допоміжна № 2-4, 5, 9, 11-22.

ТЕМА 2. Засади (принципи) адміністративного судочинства

1. Поняття та значення принципів адміністративного судочинства.
2. Система принципів адміністративного судочинства (конституційні, загально-правові і спеціальні принципи).
3. Характеристика принципів адміністративного судочинства.
4. Основні принципи здійснення правосуддя в адміністративних судах.
5. Відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб, на користь яких ухвалене судове рішення.

6. Принципи стадій судового розгляду справи: усність судового розгляду, безпосередність судового розгляду (незмінність суддів), безперервність розгляду.

Література: основна № 1- 4, 5, 10-14; допоміжна № 1, 3, 4, 10.

ТЕМА 3. Система адміністративних судів. Адміністративна юрисдикція (підсудність)

1. Система та структура адміністративних судів в Україні.
2. Правове становище суду в адміністративному процесі.
3. Загальна характеристика структури публічно-правового спору, як предмету юрисдикції адміністративних судів.
4. Види публічно-правових спорів, які належать до юрисдикції адміністративних судів.
5. Поняття та види юрисдикції адміністративних справ.

Література: основна № 1, 2, 10-14; допоміжна № 2, 3, 4, 11, 12.

ТЕМА 4. Учасники адміністративного процесу

1. Поняття “учасник адміністративного процесу”, їх види.
2. Види учасників адміністративного процесу.
3. Підстави участі прокурора в адміністративному процесі.
4. Поняття сторін в адміністративному процесі.
5. Процесуальна співучасть.
6. Процесуальне правонаступництво в адміністративному судочинстві.

Література: основна № 10-14; допоміжна № 2-4, 7, 12.

ТЕМА 5. Докази і доказування в адміністративному процесі

1. Поняття доказів і доказування в адміністративному процесі.
2. Характерні види доказів.
3. Способи збирання доказів та їх процесуальні джерела.
4. Предмет, межі і суб’єкти доказування в адміністративному процесі.
5. Поняття та особливості допиту.
6. Призначення судової експертизи.

Література: основна № 1, 2, 4, 7, 8; допоміжна № 1, 3, 4, 11.

ТЕМА 6. Адміністративний позов: вимоги до форми та змісту

1. Поняття адміністративного позову.
2. Форма і зміст адміністративного позову.
3. Елементи адміністративного позову.
4. Види адміністративних позовів.

Література: основна № 1, 2, 4, 10-14; допоміжна № 1, 3, 7, 11, 12.

ТЕМА 7. Судовий розгляд адміністративної справи

1. Поняття судового розгляду.
2. Підготовче провадження.
3. Підготовка справи до судового розгляду.
4. Основні стадії судового розгляду адміністративної справи.

Література: основна № 1, 2, 4, 10-14; допоміжна № 1, 3, 4, 11.

ТЕМА 8. Судові рішення та порядок їх оскарження в адміністративних справах.

Особливості апеляційного і касаційного оскарження

1. Поняття та види судових рішень в адміністративних справах.
2. Порядок ухвалення судових рішень, їх форма.
3. Повноваження суду при вирішенні справи.

4. Право на апеляційне оскарження.
5. Право на касаційне оскарження.
6. Особливості виконання судових рішень адміністративних судів.

Література: основна № 1-6, 10-14; допоміжна № 1, 3, 7, 9, 10, 12.

Практичні заняття

Підготовка до практичного заняття передбачає опрацювання матеріалів (текстів) необхідних для успішного виконання практичних завдань. Отже, ваші бали залежать від вашої попередньої підготовки.

Завдання до практичних занять

ТЕМА 5. Докази і доказування в адміністративному процесі

1. У травні 2019 р. К. звернулася до районного суду із позовом до обласної податкової адміністрації про визнання протиправними дій першого заступника голови податкової адміністрації й відшкодування моральної шкоди у розмірі 25 000 грн.

У судовому засіданні позивачка пояснила, що їй стало відомо про те, що перший заступник голови податкової адміністрації звертався із запитом до міської клінічної лікарні про стан її здоров'я, про що був зроблений запис в амбулаторній картці, яка була витребувана судом.

Позивачка двічі просила керівника податкової адміністрації надати їй копії запиту та відповіді лікарні, однак останній не відреагував на її звернення. У судовому засіданні К. представила копії відповідних заяв, надісланих керівникові податкової адміністрації листом із повідомленням.

Позивачка вважала, що їй завдано моральної шкоди у розмірі 25 000 грн, оскільки внаслідок незаконного збирання керівником податкової адміністрації інформації щодо неї вона дуже нервувала, вимушена була пояснювати всім своїм знайомим, у зв'язку з чим зазначений запит надіслано до лікарні.

Чи має розглядатися даний позов за правилами адміністративного судочинства? Обґрунтуйте свою позицію щодо рішення по цій справі.

2. За результатами перевірки відділенням Фонду соціального захисту інвалідів встановлено факт незабезпечення на підприємстві нормативів робочих місць для працевлаштування інвалідів.

Відділення Фонду має намір звернутися до суду із позовом про стягнення з підприємства штрафних санкцій та пені із суми недоїмки за кожний день прострочення сплати зазначених санкцій.

В якій процесуальній формі має розглядатися таке звернення відділення Фонду? Посилаючись на нормативні приписи, обґрунтуйте свою позицію.

ТЕМА 6. Адміністративний позов: вимоги до форми та змісту

1. У серпні 2019 р. Центр зайнятості звернувся до суду з позовом до К. про стягнення незаконно отриманої допомоги по безробіттю. Позивач стверджував, що за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття відповідачу виплачено одноразову допомогу в сумі 2663 грн вже після того, як останній був працевлаштований, отже, не мав права на її отримання.

Чи має розглядатися даний позов за правилами адміністративного судочинства? Обґрунтуйте свою позицію, посилаючись на нормативні положення.

2. Вироком Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області від 06.08.2019 р. начальника Державної інспекції з карантину рослин по Закарпатській області Я. визнано винним у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 364 КК України, і призначено йому покарання у виді одного року шести місяців позбавлення волі з

позбавленням права обіймати керівні посади на підприємствах, в установах та організаціях строком на один рік. На підставі підпункту “б” ст. 1 Закону України від 19.04.2017 р. “Про амністію” Я. звільнено від основного та додаткового покарання.

27.08.2007 р. наказом голови Державної інспекції з карантину рослин України Я. звільнено із займаної посади на підставі п. 5 ст. 30 Закону України “Про державну службу”.

Я. вирішив звернутися до суду, бо вважав наказ про звільнення незаконним, адже відповідно до ч. 3 ст. 88 КК України він не є особою, яка має судимості.

За правилами якого процесуального акту розглядатиметься даний позов? Обґрунтуйте позицію суду щодо рішення по цій справі.

ТЕМА 7. Судовий розгляд адміністративної справи

1. У травні 2019 р. Т. звернулася до суду зі скаргою на дії інспектора Державної інспекції з контролю за використанням і охороною земель у зв'язку з видачею їй як директору ТОВ припису щодо приведення використання земельної ділянки у відповідність до вимог земельного законодавства.

Рішенням місцевого загального суду від 13.06.2019р. скаргу задоволено та визнано неправомірними дії інспектора щодо видачі директору ТОВ припису та скасовано покладений на Т. обов'язок щодо приведення використання земельної ділянки у відповідність до вимог земельного законодавства. Ухвалою апеляційного суду 15.09.2019 р. апеляційну скаргу відповідача задоволено частково: рішення суду першої інстанції скасовано, а провадження у справі за скаргою Т. на дії інспектора закрито, оскільки зазначений спір віднесено до юрисдикції господарського суду.

Не погоджуючись з цією ухвалою, Т. подала касаційну скаргу до Вищого адміністративного суду України.

Ухвалою Вищого адміністративного суду України від 26.10.2019 р. у відкритті касаційного провадження відмовлено.

Касаційний суд у своєму рішенні зазначив, що даний спір виник з приводу цільового використання земельної ділянки, тобто із земельних відносин, а, отже, інспектор під час проведення перевірки та складання припису виконував свої службові обов'язки і жодних управлінських функцій не здійснював.

Дайте правову оцінку позиції суду касаційної інстанції.

2. Н. звернулася до районного суду міста із позовом до міської ради (третья особа – Головне управління земельних ресурсів міської державної адміністрації) про зобов'язання видати державний акт на право власності на земельну ділянку.

У судовому засіданні позивачка пояснила, що відповідачем та третьою особою їй безпідставно відмовлено у задоволенні заяви про надання земельної ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку. Представник міської ради інформував суд, що позивачка вперше звернулася до них із даною заявою. У своїй відповіді рада запропонувала Н. надати додаткові документи, необхідні для вирішення питання про надання ділянки. Районний суд, розглянувши справу за правилами цивільного судочинства, позов задовольнив.

Ухвалою апеляційного суду рішення суду першої інстанції скасовано, а провадження у справі закрито. Апеляційний суд свою позицію обґрунтував тим, що даний спір належить розглядати в порядку адміністративного судочинства, оскільки він носить публічно-правовий характер.

Дайте правову оцінку позиції суду апеляційної інстанції.

3. Д. у вересні 2019 р. звернувся до суду з адміністративним позовом до головного державного виконавця державної виконавчої служби обласного управління юстиції про визнання протиправними дій при винесенні постанови про зупинення виконавчого провадження по виконанню судового рішення від 30.08.2019 р.

До позову додавалося судове рішення від 30.08.2019 р., що набуло чинності, відповідно до якого К. (відповідач по справі) зобов'язувався сплатити Д. суму, яку останній йому позичив.

Яке рішення має ухвалити суд по даній справі? Обґрунтуйте свою позицію, посилаючись на нормативні положення.

ТЕМА 8. Судові рішення та порядок їх оскарження в адміністративних справах. Особливості апеляційного і касаційного оскарження

1. Комунальне підприємство звернулося до суду із позовом до Антимонопольного комітету України про визнання недійсним рішення.

Господарський суд постановою від 12.12.2018 р., залишеною без змін ухвалою апеляційного господарського суду від 21.03.2019 р., у задоволенні зазначеного позову відмовив.

Вищий адміністративний суд України ухвалою від 14.09.2019 р. провадження за касаційною скаргою комунального підприємства на рішення судів першої та апеляційної інстанції закритий і направив справу на розгляд до Вищого господарського суду України, оскільки дійшов висновку, що ця справа не належить до юрисдикції адміністративного суду.

Дайте правову оцінку позиції суду касаційної інстанції.

2. Громадянин Сирії Х. прибув в Україну в особистих справах й перебував на її території на законних підставах. Двічі за один рік він був притягнутий до відповідальності за ст. 45 та 46 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Державна міграційна служба України ухвалила рішення про примусове повернення Х. в країну походження. Х., мотивуючи тим, що за вчинені діяння він вже зазнав покарання і немає необхідності застосовувати до нього такий захід, як примусове повернення, захотів звернутися до суду із позовом про скасування рішення Державної міграційної служби України.

До якого з судів загальної юрисдикції має звернутися громадянин Сирії Х.? Обґрунтуйте позицію суду щодо рішення по цій справі.

Завдання для самостійної роботи

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

Питання:

1. Поняття адміністративного судочинства.
2. Завдання адміністративного судочинства.
3. Структура адміністративного судочинства.
4. Система адміністративних судів.
5. Адміністративне судочинство та інші форми судочинства.
6. Міжнародні акти та їх значення для відправлення правосуддя в справах адміністративної юрисдикції.
7. Судова практика в адміністративному судочинстві.
8. Поняття принципів адміністративного судочинства, їх види.
9. Верховенство права і законність як принципи адміністративного судочинства.
10. Рівність усіх учасників адміністративного процесу перед законом і судом.
11. Гласність і відкритість адміністративного процесу.
12. Обов'язковість рішень адміністративного суду.

13. Поняття юрисдикції адміністративного суду.
14. Поняття підсудності адміністративних справ.
15. Територіальна підсудність адміністративних справ.
16. Інстанційна підсудність справ адміністративної юрисдикції.
17. Підсудність кількох пов'язаних між собою вимог.
18. Передача справи з одного адміністративного суду до другого.
19. Право на звернення до адміністративного суду і порядок його реалізації.
20. Позовна заява та її реквізити.
21. Підстави відмови у відкритті провадження в адміністративній справі.
22. Правові наслідки відкриття провадження в адміністративній справі.

Література: основна № 4, 10-14; допоміжна № 2-4, 7, 12.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді рукописного есе обсягом до 5 сторінок за темою яка обирається з нижченаведеного переліку або індивідуальною темою погодженою з викладачем.

Тематика есе:

1. Поняття та види процесуальних строків.
2. Поновлення та продовження процесуальних строків.
3. Обчислення процесуальних строків.
4. Право на звернення до адміністративного суду.
5. Підходи до визначення адміністративного позову.
6. Предмет, підстава та зміст адміністративного позову.
7. Форма та зміст позовної заяви.
8. Відкриття провадження в адміністративній справі.
9. Мета та завдання стадії підготовки адміністративних справ до судового розгляду.
10. Процесуальний порядок підготовки адміністративних справ до судового розгляду.
11. Попереднє судове засідання.
12. Відмова від адміністративного позову та визнання адміністративного позову.
13. Примирення сторін.
14. Об'єднання та роз'єднання справ.
15. Забезпечення адміністративного позову.
16. Мета та завдання судового розгляду справи.
17. Етапи стадії судового розгляду справи.
18. Поняття та види судових рішень.

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в Таблиці 1

Таблиця 1

№	Назва теми	Всього балів	Форма заняття та		
			Лекції (ведення конспекту)	Семінари (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні Заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання завдань)
1	Поняття і завдання адміністративного судочинства в Україні	5	1	4	-
2	Принципи	5	1	4	-

	адміністративного судочинства				
3	Система адміністративних судів. Адміністративна юрисдикція. Підсудність адміністративних справ	5	1	4	-
4	Учасники адміністративного процесу	5	1	4	-
5	Докази і доказування в адміністративному процесі	9	1	4	4
6	Адміністративний позов	9	1	4	4
7	Судовий розгляд адміністративної справи	9	1	4	4
8	Судові рішення та порядок їх оскарження в адміністративних справах	9	1	4	4
Разом		56	8	32	16
Виконання завдань для самостійної роботи на написання есе		4			
Залік		40			
Всього		100 балів			

За ведення конспекту лекцій нараховується 1 бал за кожен тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 8 балів. Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття студента, що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Робота на семінарах оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та повний конспект семінарських питань забезпечують вам 1 бал;
- для того аби отримати ще один бал слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);
- виступ із доповіддю на питання за планом семінарського завдання може принести вам ще один бал за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;
- якщо, при виступі, ви проявите ґрунтовну підготовку, висловіте власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріпите її аргументацією, правильно відповісте на уточнюючі питання викладача то можете отримати ще 1 бал.

Таким чином ваша участь в роботі семінару може принести вам до 4 балів за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Практичні заняття можуть принести вам по 4 бали за одне заняття за умови попереднього опрацювання матеріалів для підготовки до заняття й успішного виконання всіх завдань безпосередньо на самому занятті. Не виконання завдань знижує ваш бал пропорційно відсотку й рівнів складності завдань з якими ви не впорались. Ваша присутність без підготовки та нездатність впоратись із завданнями оцінюється 0 балів. Відпрацювання пропущених чи оцінених у 0 балів занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами для підготовки до практичного заняття та виконання завдань запропонованих викладачем (увага – завдання можуть відрізнятись від тих, що вирішували ваші одногрупники).

Самостійна робота оцінюється викладачем з розрахунку 0,5 бала за два повністю висвітлених в конспекті питання з вищенаведеного списку. За виконання завдань для самостійної роботи ви можете отримати до 2 балів.

Кожен (студент, слухач) має до кінця жовтня написати та надати викладачу есе на тематику з запропонованого переліку або за власною темою узгодженою з викладачем. Успішне виконання цього завдання оцінюється в 4 бали. При цьому оцінка відбувається узагальненням балів за 5 критеріями: 1) грамотність та оформлення – 0,8 бали; 2) відповідність змісту темі – 0,8 бали; 3) структурна логічність – 0,8 бали; 4) аргументованість висновків – 0,8 бали; 5) оригінальність роботи та культура посилань на джерела – 0,8 бали.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді усного заліку на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. На заліку викладач задає вам 4 питання з переліку наведеного нижче, кожна відповідь дає вам до 10 балів. Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів то маєте право не здавати залік вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до заліку

1. Принципи адміністративного судочинства.
2. Принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі та його співвідношення з принципами змагальності та диспозитивності.
3. Правове регулювання адміністративного судочинства.
4. Становлення адміністративних судів в Україні.
5. Система адміністративних судів в Україні.
6. Структура адміністративних судів в Україні.
7. Поняття адміністративної юрисдикції.
8. Публічно-правовий спір, як предмет адміністративного судочинства.

9. Загальна характеристика категорій публічно-правових спорів, віднесених до адміністративної юрисдикції.
10. Спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності.
11. Спори з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження та звільнення з публічної служби.
12. Спори між суб'єктами владних повноважень з приводу реалізації їхньої компетенції у сфері управління, у тому числі делегованих повноважень, а також спори, які виникають з приводу укладання та виконання адміністративних договорів.
13. Спори за зверненням суб'єкта владних повноважень.
14. Спори щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму.
15. Співвідношення адміністративної юрисдикції з іншими судовими юрисдикціями.
16. Поняття та види підсудності адміністративних справ.
17. Предметна підсудність адміністративних справ та її різновиди.
18. Територіальна підсудність адміністративних справ та її різновиди.
19. Інстанційна підсудність адміністративних справ.
20. Наслідки недодержання правил підсудності.
21. Поняття та види учасників адміністративного судочинства.
22. Процесуальні права та обов'язки осіб, які приймають участь в адміністративному процесі.
23. Сторони в адміністративному судочинстві.
24. Треті особи в адміністративному судочинстві.
25. Процесуальне представництво в адміністративному процесі.
26. Процесуальне положення секретаря судового засідання.
27. Процесуальне положення судового розпорядника.
28. Процесуальні права та обов'язки свідка.
29. Експерт в адміністративному судовому процесі: права, обов'язки та відповідальність.
30. Процесуальне положення спеціаліста.
31. Перекладач в адміністративному судовому процесі: права, обов'язки та відповідальність.
32. Поняття та зміст процесу доказування в адміністративному процесі.
33. Поняття доказів в адміністративному процесі.
34. Класифікація доказів в адміністративному (судовому) процесі.
35. Діяльність суб'єктів адміністративного процесу зі збору та оцінки доказів.
36. Виклики та повідомлення в судовому процесі. Зміст та види повісток.
37. Виняткові засоби судових викликів і повідомлень.
38. Фіксування судового засідання технічними засобами. Журнал судового засідання. Протокол судового засідання. Зауваження до протоколу судового засідання.
39. Протокол про вчинення окремої процесуальної дії.
40. Строк звернення до адміністративного суду.
41. Поняття та види процесуальних строків.
42. Поновлення та продовження процесуальних строків.
43. Обчислення процесуальних строків.
44. Право на звернення до адміністративного суду.
45. Підходи до визначення адміністративного позову.
46. Предмет, підстава та зміст адміністративного позову.
47. Форма та зміст позовної заяви.
48. Відкриття провадження в адміністративній справі.
49. Мета та завдання стадії підготовки адміністративних справ до судового розгляду.
50. Процесуальний порядок підготовки адміністративних справ до судового розгляду.

51. Попереднє судове засідання.
52. Відмова від адміністративного позову та визнання адміністративного позову.
53. Примирення сторін.
54. Об'єднання та роз'єднання справ.
55. Забезпечення адміністративного позову.
56. Мета та завдання судового розгляду справи.
57. Етапи стадії судового розгляду справи.
58. Поняття та види судових рішень.
59. Вимоги що висуваються до судових рішень. Порядок ухвалення судових рішень.
60. Постанови адміністративного суду.
61. Ухвали адміністративного суду.
62. Роз'яснення судового рішення.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших слухачів;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів, слухачів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

Основна:

1. Конституція України
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. (зі змінами)
3. Господарсько-процесуальний кодекс
4. Кримінальний процесуальний кодекс України
5. Цивільний процесуальний кодекс України
6. Закон України «Про Конституційний Суд України» // Відомості Верховної Ради України. – 2017
7. Закон України «Про судоустрій і статус суддів»
8. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. - № 30.. – Ст.260.
9. Закон України «Про доступ судових рішень» від 22 грудня 2005 р.// Урядовий кур'єр. – 18 квітня 2006 р.
10. Адміністративне судочинство: підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. – К. : Істина, 2011. – 304 с.
11. Адміністративне судочинство України: Підручник / О. М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О. Н. Панченко, В. Б. Авер'янов [та ін.]; За заг. ред. О. М. Пасенюка. — К.: Юрінком Інтер, 2009.
12. Административное право зарубежных стран: Учебник /Под ред. А.Н. Козырина и М.А. Шматовой. – М.: Спартак, 2003.
13. Адміністративний процес: загальна частина (Федеративна Республіка Німеччини, Україна): Наук.-практ. посібник /Манн Томас, Мельник Р., Бевзенко В., Комзюк А.; пер. та адапт. з нім. Мельник Р.; за заг. ред. Бевзенка В. – К.: алеута, 2013. – 308 с.
14. Адміністративний процес України: Навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник/. – К.: Прецедент, 2007. – 531с.

Допоміжна:

1. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Том 1. Загальна частина / Ред.колегія: В.Б. Авер'янов (голова) та ін. – К.: Вид-во “Юридична думка”, 2004. – Гл. 23.
2. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Том 2. Особлива частина / Ред.колегія: В.Б. Авер'янов (голова) та ін. – К.: Вид-во “Юридична думка”, 2005. – Гл.38.
3. Адміністративне процесуальне право України: навчально-методичний посібник / І.О. Картузова, Д.А Козачук, А.Ю. Осадчий, Г.М. Сарибасєва. – Одеса: Фенікс, 2016. – 400 с.
4. Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика. Монографія /За заг.ред.С.В.Ківалова, Л.Р.Білої-Тіунової. – Одеса: Фенікс, 2013. – 392с.
5. Адміністративне судочинство: навч.посіб. / І.М. Балакареєва, І.В. Бойко, Я.С. Зеленська та ін.; за аг. ред.. Н.Б. Писаренко.- Х.: Право, 2016. – 312с.
6. Адміністративна юстиція: європейський досвід і пропозиції для України / Авторі-упорядники І.Б.Коліушко, Р.О. Куйбіда. – К.: Факт, 2003.
7. Адміністративний процес: загальна частина (ФРН, України) /Манн Т., Мельник Р., Бевзенко В., Комзюк А./: Науково-практичний посібник. (за аг. ред.. Бевзенка В.). – К., 2013.
8. Актуальні проблеми застосування Цивільного процесуального кодексу та Кодексу адміністративного судочинства / Тези доповідей та наукових повідомлень учасників науково-практичної конференції (25-26 січня 2007р.). – Харків, 2007.
9. Бандурка А.М., Тищенко Н.М. Адміністративний процес: Навчальний посібник. – К., 2001.
10. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії і практики /За заг. ред. Авер'янова В.Б.). - К.: Вид-во «Факт», 2003. – Гл. 2.4., Гл. 4 - 5.
11. Зеленцов А.Б. Контроль за деятельностью исполнительной власти в зарубежных странах: Учеб.пособие. – М., 2002.
12. Ківалов С.В. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник / С. В. Ківалов, І. О . Картузова, А. Ю. Осадчий. – Одеса : Фенікс, 2014. – 342 с.
13. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар: У 2-х т. / За заг. ред. Р.О. Куйбіди. – К.: Книги для бізнесу, 2007.
15. Куйбіда Р.О. Реформування правосуддя в Україні: стан і перспективи. – К.: Атіка, 2004.
16. Кузьменко О.О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: Монографія. – К.: Атіка, 2005.
17. Основи адміністративного судочинства / Навч. посібник / За заг.редакцією Александрової Н.В., Куйбіди Р.О. – К.: Конус-Ю, 2006.
18. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права / Навч. посібник / За заг.редакцією Куйбіди Р.О., Шишкіна В.І. – К.: Старий світ, 2006.- 576с.
19. Пасенюк О. Становлення адміністративної юстиції в Україні та адміністративне право // Право України. – 2005. - №7.
20. Перепелюк В.Г. Адміністративний процес. Загальна частина: Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2003.
21. Перепелюк В.Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики. – К.: Конус-Ю, 272 с.
22. Педько Ю.С. Становлення адміністративної юстиції України: Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. – 208 с.

23. Проблеми теорії та практики адміністративної юстиції: зб.наук.статей/ Смокович м.І., Цуркан М.І., Перепелюк В.Г. та ін.. – К.: Юрінком Інтер, 2012.С.384.
24. Стариллов Ю.Н. Административная юстиция: проблемы теории. – Воронеж: Изд-во Ворн-кого ун-та, 1998.
25. Стариллов Ю.Н. Административна юстиция. Теория, история, перспективы. – М., 2001.
26. Стефанюк В.С. Судовий адміністративний процес. – Харків: «КОНСУМ», 2003.
27. Чечот Д.М. Административная юстиция (теоретические проблемы). – Л., 1973.
28. Юшкевич О. Г. Основи адміністративного судочинства: навчально-тренінговий посібник / О.Г. Юшкевич, Р.С. Мельник. – Х. : НікаНова, 2012. – 266 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Вісник Верховного Суду України [Елект. ресурс.]. – Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/>
2. Голос України [Елект. ресурс.]. – Режим доступу : <http://www.golos.com.ua/>
3. Інформаційний центр Міністерства юстиції України [Елект. ресурс.]. – Режим доступу : <http://www.informjust.kiev.ua/>
4. Право України [Елект. ресурс.]. – Режим доступу : <http://pravoua.com.ua/ua/index.php?linkmy=golovna>
5. Правовий експерт [Елект. ресурс.]. – Режим доступу : <http://lawexpert.com.ua>
6. Український юридичний портал [Елект. ресурс.]. – Режим доступу : <http://www.zakoni.com.ua>
7. Український юрист [Елект. ресурс.]. – Режим доступу : <http://ukrjurist.com/>